

18 בינואר 2024

לכבוד
חברי ועדת הכנסתלכבוד
ח"כ אופיר כץ
יו"ר ועדת הכנסת

שלום רב,

הנדון: ניהול הליך הדחה פסול, מופרך ומיותר של ח"כ עופר כסיף

- פניה דחופה זו נשלחת אליכם/ן בשם מכון זולת לשוויון וזכויות אדם, לקראת הדיון שייערך בקרוב בוועדת הכנסת בשאלת הדחת ח"כ עופר כסיף בעקבות חתימתו על עצומה פוליטית שנשלחה לבית הדין הבינלאומי בהג (ICJ).
- אנו קוראים לחברי הוועדה להחליט כבר בפתח הדיון שלא להציע להפסיק את כהונתו של ח"כ כסיף, וזאת בהעדר תשתית עובדתית ומשפטית מינימלית העומדת בדרישות הפסיקה והוראת סעיף 42א(ג) לחוק-יסוד: הכנסת שנוסף בתיקון מס' 44 (להלן: "חוק ההדחה").¹
- נזכיר שבג"ץ קבע שאמות המידה שנקבעו בפסיקה לעניין הפעלת המנגנון הקבוע בסעיף 4 לחוק היסוד ינחו את הכנסת גם לצורך הפעלת המנגנון הקבוע בחוק ההדחה (כפי שגם צוין בדברי ההסבר לחוק ההדחה, ואף הכנסת לא חלקה על כך באותו הדיון בבג"ץ).²
- על פי אמות מידה אלה, סמכות ההדחה תופעל באופן דווקני, מצומצם ובמקרי קיצון חריגים שבחריגים, כשהדרישה היא שהראיות לביסוס המעשה או המעשים תהיינה "ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות". כמו כן, נדרשת "מסה קריטית" של ראיות כאלה.
- השאלה היחידה שעומדת על הפרק אינה אם ההתבטאות הפוליטית של ח"כ כסיף מקוממת חברי כנסת אחרים ואת ציבור בוחריהם, אלא אם ההתבטאות מהווה תשתית עובדתית ומשפטית מספקת לצורך קידום הליך הדחה על פי אמות המידה שנקבעו בחוק ובפסיקה.
- בהעדר תשתית עובדתית ומשפטית מינימלית, הרי שעצם הדיון באפשרות ההדחה של ח"כ כסיף מהווה ניצול לרעה של סמכות הכנסת, שיש בה פגיעה חריפה בזכויות החוקתיות לבחור, להיבחר ולחופש הביטוי הפוליטי של נבחר ציבור.
- מדובר למעשה במימוש תסריט האימים של עריכת "משפט שדה" פוליטי על ידי חברי כנסת ממפלגות הרוב לעמיתם ממפלגה המייצגת את המיעוטים בישראל, שאפשרותו הועלתה כבר בדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט בהצעת חוק ההדחה. כך למשל, ניתנה אז אזהרה בעמדה שהוצגה בוועדה

¹ חוק יסוד: הכנסת.² פסקה 33 לפסק דינה של הנשיאה (בדימוס) אסתר חיות בבגץ 5744/16 עו"ד שחר בן מאיר נ' הכנסת (פורסם [בנבו](#), 27.5.2018).

- מטעם היועץ המשפטי לממשלה: "מובן כי חקיקתו של תיקון כזה המוצע, מחייבת זהירות רבה נוכח הקשיים שהוא מעורר. הכוונה בהקשר זה היא לקשיים המובנים שבקיומו של משפט עמיתים על בסיס אידיאולוגי, תוך הסמכת רוב פוליטי של חברי כנסת להחליט על הפסקת כהונה של חבר כנסת מכהן, אשר נבחר כדין. מובן גם כי בהסדר שכזה [...] יש כדי לפתוח פתח להתנכלות של הרוב למיעוט, ולזכויות הייצוג שלו בכנסת, ולגרום לסיכול רצון הבוחרים שהצבעתם הביאה לבחירתו".³
8. בענייננו, ההליך להדחת ח"כ כסיף מקודם בעת שחברי הכנסת ממפלגות הרוב מתעלמים מחבריהם, אשר מסיתים לגזענות, וחלקם אף קוראים לביצוע פשעים חמורים כלפי כלל האוכלוסייה הערבית ובפרט ברצועת עזה. כידוע, חלק מאותן ההתבטאויות המסיתות של חברי הכנסת נידונות בימים אלה בבית הדין הבינלאומי בהאג ומשמשות את דרום אפריקה לצורך ביסוס האשמתה את מדינת ישראל בפשע של השמדת עם.
9. אף שגם במדינות מערביות אחרות בעולם (דוגמת ארה"ב, קנדה ובריטניה) קיימת סמכות להדחת חברי פרלמנט, הרי שבפועל זו מיושמת שם בעיקר במקרים פליליים או במקרים שעניינם טוהר המידות, ולא במקרים מובהקים של מימוש חופש הביטוי הפוליטי על ידי נבחר ציבור.
10. מדינת ישראל אינה רוצה להידמות לרוסיה של הנשיא פוטין, בה נשללת הזכות להיבחר ממי שמביעים התנגדות למלחמה באוקראינה ולסיפוח שטחיה.⁴
11. מפליא כיצד בעת שאזרחי ישראל מפונים, חטופים וסובלים מנזקי המלחמה, הכנסת מוצאת זמן כדי לנהל דיון מופרך, פסול ומיותר, על אף שידוע מראש שאין אפילו סיכוי קלוש ביותר כי הדחתו של ח"כ כסיף לעמוד במבחן בג"ץ.
12. במקום זאת, אזרחי ואזרחיות ישראל מצפים שהכנסת וועדותיה השונות ידאגו להקל את הברוקרטיה של מנגנוני הפיצויים לכלל הניזוקים מהמלחמה; ידאגו לשיקום המפונים, החטופים ששוחררו והניצולים מהטבח; ידאגו לוודא את יציבות הכלכלה והחברות הממשלתיות; ידאגו להחזרת הביטחון האישי ולמאבק בארגוני הפשיעה; ובמיוחד ימלאו את חובותיהן לפקח על הממשלה – שלא תפקדה לפני אסון ה-7.10 וממשיכה לא לתפקד גם אחריו – הן במישור הביטחוני והמדיני והן במישור האזרחי.

בכבוד רב,

עו"ד איתי מק

³ פרוטוקול ישיבה מס' 134 של ועדת החוקה, חוק ומשפט, הכנסת ה-20, 55-56 (29.2.2016).
⁴ Anti-War Candidate Barred From Running Against Putin Briefly Detained By Russian Police, RFE (15.1.2024);
THE ONLY RUSSIAN MP WHO VOTED AGAINST ANNEXATION OF CRIMEA LOSES HIS IMMUNITY, RFE (8.4.2015).